

WOLNOŚĆ JEST W NATURZE

17 tras rowerowych w Lasach Państwowych

Lasy Państwowe

Wydano na zlecenie

Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych
Warszawa 2015

© Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

ul. Grójecka 127
02-124 Warszawa
tel.: 22 185 53 53
faks: 22 823 96 79
e-mail: cilp@cilp.lasy.gov.pl
www.lasy.gov.pl

Informator opracowano na podstawie materiałów
nadesłanych przez nadleśnictwa

Redakcja

Ewa Sulejczak
Maria Mozolewska-Adamczyk

Opracowanie map

Wydawnictwo Karografika S.C. Ewa Łodzińska, Waldemar Wieczorek

Korekta

Elżbieta Kijewska

Zdjęcia

Archiwa nadleśnictw: Rudy Raciborskie (s. 10–11), Krzeszowice (s. 12–13), Mielec (s. 14–15), Myszyniec (s. 20–21), Lipka (s. 22–23), Kielce (s. 26–27), Karwin (s. 28–29), Warcino i Sławno (s. 30–31), Bydgoszcz (s. 32–33), Drewnica (s. 34–35), Lubin (s. 36–37), Sulechów (s. 39 u dołu z prawej); Darek Czernek (s. 39 u dołu i po środku); Wiktor Daroszewski (s. 25 u góry i u dołu); Maciej Gołębowski (s. 24 i 25 po środku); Aleksander Grad (s. 18); Małgorzata Hagno (s. 8, 9 u góry); Henryk Jankowski (s. 9 u dołu z prawej); Jerzy Kołpowski (s. 38); Dawid Kosylak (s. 19 z prawej); Paweł Młodkowski (s. 9 po środku); Mateusz Sarleja (s. 19 z lewej i pośrodku); Shutterstock: biletskiy (okł. I), CandyBox Images (okł. IV), Jacek Chabraszewski (s. 4), slavcic (s. 40); Rafał Szadkowski (s. 9 u dołu z lewej); Jarosław Warniak (s. 39 u góry)

ISBN 978-83-63895-71-6

Projekt graficzny, przygotowanie do druku

Wiktor Gościcki, EDO – Jakub Łoś

Druk i oprawa

ORWLP w Bedoniu

Spis treści

Od Ministra Środowiska 5

Od Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych 5

1 Nad Jeziorem Nidzkim 6
RDLP Białystok, Nadleśnictwo Maskulińskie

2 Na przedmieściach Gdańska 8
RDLP Gdańsk, Nadleśnictwo Kolbudy

3 Tam, gdzie odradza się las 10
RDLP Katowice, Nadleśnictwo Rudy Raciborskie

4 Płasko, ale ciekawie.....12
RDLP Kraków, Nadleśnictwo Krzeszowice

5 Biesiadczańskie Wydmy 14
RDLP Krosno, Nadleśnictwo Mielec

6 Lasy Kozłowieckie
Nadleśnictwa Lubartów 16
RDLP Lublin, Nadleśnictwo Lubartów

7 Śladami Hubala 18
RDLP Łódź, Nadleśnictwo Opoczno

8 Leśna ścieżka rowerowa
„Jezioro Krusko” 20
RDLP Olsztyn, Nadleśnictwo Myszyniec

9 Dla młodszych i starszych..... 22
RDLP Piła, Nadleśnictwo Lipka

10 Baba, „Okraślak”
i kościółek Olendrów 24
RDLP Poznań, Nadleśnictwo Czarniejewo

11 Leśna trasa w mieście..... 26
RDLP Radom, Nadleśnictwo Kielce

12 W Puszczy Noteckiej..... 28
RDLP Szczecin, Nadleśnictwo Karwin

13 Nie tylko dla maratończyków 30
RDLP Szczecinek, Nadleśnictwa Warcino i Sławno

14 Blisko Bydgoszczy 32
RDLP Toruń, Nadleśnictwo Bydgoszcz

15 Rowerem na grzyby i jagody 34
RDLP Warszawa, Nadleśnictwo Drewnica

16 Śladem pracy leśniczego 36
RDLP Wrocław, Nadleśnictwo Lubin

17 Kolarstwo górskie na nizinie 38
RDLP Zielona Góra, Nadleśnictwo Sulechów

Od Ministra Środowiska

„Wolność jest w naturze 2015” to kontynuacja wspólnej akcji Lasów Państwowych i Ministerstwa Środowiska promującej aktywny wypoczynek i korzystanie z infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenach leśnych. Cieszę się, że dzięki takim inicjatywom coraz więcej Polaków odwiedza nasze lasy.

Rok temu, w 25. rocznicę demokratycznych przemian, pod hasłem „Wolność jest w naturze”, otworzyliśmy 25 ścieżek biegowych w nadleśnictwach na terenie całego kraju. W tym roku zapraszamy na rowerowe wycieczki po lasach. Lasy Państwowe otwierają się bowiem na ten rodzaj turystyki, udostępniając odwiedzającym sieć leśnych dojazdów pożarowych.

Zalety wędrówek po lesie można wymieniać bez końca. Pierwszą jest zdecydowanie czyste powietrze. Dopiero w lesie można odetchnąć pełną piersią. Nie ma tu spalin, jest za to dużo tlenu produkowanego przez rośliny. Drzewa zapewniają nam też przyjemny chłód i cień w upalne dni. Śpiew ptaków, zieleń, cisza przerywana jedynie odgłosami lasu – to wszystko pozwala nam odpocząć od zgiełku miasta i problemów dnia codziennego. Leśne dukty – zaciszne, malownicze – są dużo lepszą sceną dla aktywności fizycznej niż miejski asfalt i chodniki. Mam więc nadzieję, że opisane w przewodniku trasy pozwolą Państwu cieszyć się czasem spędzonym na łonie natury i zachęcą do dalszego poznawania polskich lasów, także na rowerze.

Do zobaczenia na trasie!

Maciej M. Grabowski

Od Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

Chwila wytchnienia, ucieczka od świata i jego problemów, kontemplacja – to nasze jakże częste skojarzenia z naturą, ale również z jazdą na rowerze. Krótko mówiąc, wolność. Właśnie te trzy rzeczy – naturę, rower i wolność – łączymy w nowej odsłonie akcji „Wolność jest w naturze”, prowadzonej wspólnie z Ministerstwem Środowiska.

Lasy Państwowe są od dawna otwarte na miłośników dwóch kółek, a zarazem zdrowej aktywności. W dostępnych dla wszystkich lasach, którymi zarządzamy, mamy w sumie 17 000 km szlaków rowerowych, wytyczonych i oznakowanych przez leśników, PTTK i samorządy. Gdyby ktoś przemierzył je wszystkie, pokonałby drogę jak z fińskiej Laponii na południowoafrykański Przylądek Dobrej Nadziei!

Siedemnaście nowych tras, które oddajemy rowerzystom do dyspozycji w ramach tegorocznej akcji, są jednak na swój sposób wyjątkowe. Chcieliśmy zadbać zwłaszcza o jeżdżących rekreacyjnie i całymi rodzinami, stąd odcinki o długości od 10 do 20 km, zapętlone, z punktem startu i mety na parkingach leśnych. Zaadaptowaliśmy na ten cel istniejące w lasach dojazdy pożarowe, pokazując w ten sposób, jak rozsądnie można łączyć działanie na rzecz lasów i na rzecz ludzi – taka jest właśnie filozofia prowadzonej przez Lasy Państwowe zrównoważonej gospodarki leśnej. Zachęcam gorąco wszystkich do odkrywania przyjemności, jaką daje jazda rowerem po lesie.

Zapraszamy!

Adam Wasiak

1

Nad Jeziorem Nidzkim

RDLP Białystok
Nadleśnictwo Maskulińskie
woj. warmińsko-mazurskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY
N 53°38'13.8"; E 21°34'17.0"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking leśny w pobliżu Rucianego-Nidy

DŁUGOŚĆ: 16 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 20 m; drogi gruntowe utwardzone, odcinek 4,5 km asfaltowy

DOJAZD: drogą krajową nr 58 do Rucianego-Nidy, stamtąd ul. Nadbrzeżną (0,9 km); linią kolejową Szczytno-Pisz do stacji Ruciane-Nida

Uroki Puszczy Piskiej można poznać m.in. dzięki wycieczce rowerowej, jadąc trasą przygotowaną przez Nadleśnictwo Maskulińskie. Całą trasę poprowadzono przez las, a jej połowę – granicą rezerwatu przyrody „Jeziro Nidzkie”. Jest to polodowcowe jezioro rynnowe. Można tam zobaczyć czaple siwe i białe, stada kaczek i inne gatunki ptaków. Puszcza Piska to obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (PLB280008). Występują tam: orlik krzykliwy, bielik, włochatka i bocian czarny.

Cztery punkty widokowe ulokowano, na stromych brzegach jeziora, tam gdzie znajdują się bindugi (miejsca, z których spławiano drewno i drogą wodną dostarczano do tartaku). Roślinność występująca na trasie jest charakterystyczna dla siedlisk borowych Puszczy Piskiej. Występują tam drzewostany z przewagą sosny, a w warstwie runa np. borówka czernica, pszeniec gajowy i konwalia

majowa. Niektóre fragmenty porasta las liściasty, w którym zachwyca bogactwo roślin zielnych, m.in. zawilec gajowy, zerwa kłosowa i czworolist pospolity. Można też natrafić na podkolana białego lub storczyka szerokolistnego.

Charakterystyczne punkty na trasie to:

- rzeźba przedstawiająca leśnika, ustawiona na parkingu leśnym, który jest początkiem i końcem trasy;
- jezioro Oczko z roślinnością wodną typową dla zbiorowisk wodnych, z pięknie kwitnącymi grązłami żółtymi;
- obiekt inżynierski małej retencji, którego zadaniem jest zachowanie równowagi stosunków wodnych na przyległej do niego łące, nad jeziorem Oczko.

Ostatnie 4,5 km trasy to asfaltowa droga wewnętrzna nadleśnictwa, udośćniona dla ruchu samochodowego. Dochodzi ona do parkingu – początku i końca trasy.

Sosny rosnące przy punkcie widokowym →

↑ Stare sosny nad Jeziorem Nidzkim

Obiekt małej retencji między jeziorem Oczko a łąką ↓

← Widok na jezioro Oczko

2

Na przedmieściach Gdańska

RDLP Gdańsk
Nadleśnictwo Kolbudy
woj. pomorskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 54°17'30.5"; E 18°31'17.3"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK: miejsce postoju pojazdów na ul. Wybickiego w Bąkowie

KONIEC: miejsce postoju pojazdów w Bąkowie (wariant krótszy i łatwiejszy) lub przy kładce Wróblówka nad obwodnicą Trójmiasta (wariant dłuższy)

DŁUGOŚĆ: 13 km lub 8 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 60 m, na krótszej trasie ok. 10

DOJAZD: obwodnicą Trójmiasta (S6) z Gdyni w kierunku Łodzi i autostrady A1, w Kowalach skręt na drogę 221 w kierunku Kościerzyny

W lasach Nadleśnictwa Kolbudy, w sąsiedztwie Gdańska, wytyczono trasę rowerową, z której bez trudu skorzystają zarówno rowerzyści mało wprawni, jak i bardziej wytrwali. W okolicy trasy rowerowej są również trasy piesze, konne, a nawet biegowa trasa narciarska.

Krótszy wariant trasy to łatwa do pokonania pętla kończąca się w punkcie startu, który oferuje infrastrukturę dostosowaną do potrzeb niepełnosprawnych (wiaty, stoły i ławy) oraz tablice informacyjne. Dłuższy wariant wymaga pokonania dwóch większych i kilku mniejszych wzniesień. Jest łatwiejszy do przejechania, gdy za punkt startu przyjmie się Wróblówkę.

Na trasie jest wiele atrakcji:

- rezerwat przyrody nieożywionej „Bursztynowa Góra” – teren dawnej kopalni, z tablicą informującą

o sposobie wydobywania bursztynu i budowie geologicznej terenu; można tam pospacerować między głębokimi lejami pozostałymi po wydobyciu bursztynu;

- Czarny Staw – zbiornik wodny i duże bagno z pniami obumarłych drzew;
- oddalone od trasy o ok. 500 m ślady wczesnośredniowiecznego grodziska na Półwyspie Otomińskim, z którego rozciąga się piękny widok;
- ścieżka dydaktyczna wzdłuż malowniczych brzegów Jeziora Otomińskiego;
- drzewostany różnego wieku;
- pagórki, jary i wąwozy, szczególnie na ostatnim odcinku trasy.

Pokonanie trasy zajmuje niewiele czasu, można więc część dnia spędzić w okolicy Otomina, gdzie znajduje się kilka stadnin. W Otominie jest hotel i restauracja.

Rezerwat przyrody nieożywionej
„Bursztynowa Góra” →

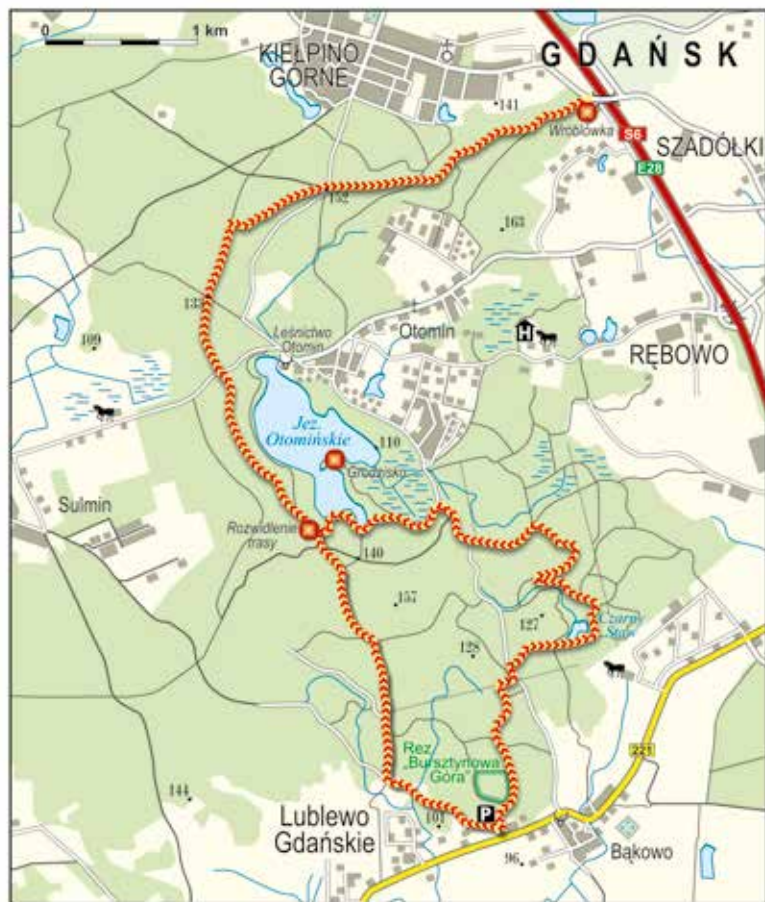

↑ Bagno Czarny Staw

↑ Leśniczówka i sala edukacyjna w Otominie

← Ścieżka rowerowa jesienią

Żywica na pniu sosny
w rezerwacie
„Bursztynowa Góra” →

3

Tam, gdzie odradza się las

RDLP Katowice
Nadleśnictwo Rudy Raciborskie
woj. opolskie i śląskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 50°12'17.7"; E 18°26'26.1"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: miejsce postoju pojazdów w Rudach Brantolce przy ul. Sobieskiego, kilkadziesiąt metrów od przejazdu kolejowego

DŁUGOŚĆ: 23 km lub 16 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 30 m; droga główna asfaltowa, pozostałe drogi utwardzone lub gruntowe o podłożu piaszczystym

DOJAZD: drogami wojewódzkimi nr 919, 920, 921 lub 425 do Rud Raciborskich, następnie do Zespołu Klasztorno-Pałacowego (za kierunkowskazami), ul. Cysterską, przez most na Rudzie (miejsce postoju pojazdów jest ok. 500 m za mostem) i dalej do końca ul. Sobieskiego

Początek trasy rowerowej
- miejsce postoju pojazdów
w Rudach Brantolce →

Trasa prowadzi przez lasy Nadleśnictwa Rudy Raciborskie. Na szlaku ustawiono kilkadziesiąt tablic z informacjami o gospodarce leśnej prowadzonej na podstawach ekologicznych oraz o historii tych terenów związanej z działalnością opactwa Cystersów, które powstało w Rudach w 1258 r.

Wyjątkowość trasy wynika także z możliwości zaobserwowania procesu odtwarzania się lasu po jego zniszczeniu w 1992 r. przez pożar, największy w powojennej historii Polski. Młody las tworzą sosny, brzozy i modrzewie.

Trasa rozpoczyna się w pobliżu przejazdu kolejowego i biegnie Drogą Kotlarską. Zjeżdża się z niej za zbiornikiem przeciwpożarowym, by dotrzeć do młodego lasu porastającego pożarzysko z 1992 r. Za dostrzegalnią przeciwpożarową można

pojechać prosto do uroczyska „Orły” (tam spotykali się powstańcy śląscy), miejsca edukacji leśnej „Zielona Klasa” oraz owianego mroczną legendą uroczyska „Dziewcze Groby”.

Jeśli wybiera się dłuższy wariant trasy (obie pętle), należy za dostrzegalnią skręcić w lewo i jechać ok. 3 km na północ. Po drodze można zatrzymać się przy platformie widokowej i tablicach o tematyce pożarowej. Na tym odcinku również widać las regenerujący się po pożarze w 2013 r. Na skrzyżowaniu przy końcu drogi trzeba skręcić w prawo, aby dojechać do drewnianej kapliczki zwanej „Magdalenką”. Droga powrotna do miejsca postoju pojazdów w Rudach prowadzi wzdłuż linii kolejowej, a następnie przez las aż do Drogi Kotlarskiej stanowiącej oś szlaku.

↑ Kapliczka „Magdalenka”

↑ Widok na młody las

Ławka zakochanych przy krótszej pętli rowerowej →

← Młody wielogatunkowy las na pożarzysku z 1992 r.

4

Płasko, ale ciekawie

RDLP Kraków
Nadleśnictwo Krzeszowice
woj. małopolskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 50°08'11"; E 19°33'23"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking leśny „Białka” w Woli Filipowskiej

DŁUGOŚĆ: 10,8 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 25 m; drogi asfaltowe, szutrowe i nieutwardzone

DOJAZD: drogą krajową nr 79 na trasie Kraków-Trzebinia, w miejscowości Wola Filipowska zjazd w ul. Chrzanowską, następnie na drogę lokalną

↑ Początek i koniec trasy – parking leśny „Białka”

Dla miłośników przyrody i aktywnego wypoczynku Nadleśnictwo Krzeszowice przygotowało specjalną trasę rowerową w Tenczyńskim Parku Krajobrazowym – wielkim, malowniczym kompleksie leśnym Puszczy Dulowskiej. Szlak tworzy pętlę w kształcie ósemki. Prowadzi przez urokliwe lasy, głównie sosnowe i brzozowe; w niektórych miejscach przez buczyny i podmokłe olszyny. Warto zwrócić uwagę na drzewostany sosnowe w różnych fazach rozwojowych: od młodnika po starodrzew. Atrakcyjnym urozmaiceniem są liczne cieki wodne, rowy i przepusty, przy których warto się zatrzymać, aby podziwiać bogactwo flory i fauny siedlisk wilgotnych, m.in. kosańce i żeremia bobrów.

Trasa należy do łatwych. Pierwszy kilometr prowadzi na niewielkie

wzniesienie, kolejny to linia oddziałowa o nawierzchni szutrowej. Na skrzyżowaniu z Drogą Alworską trasa skręca w lewo, w kierunku leśniczówki „Czerna”. Na parkingu przy leśniczówce ustawiono stoły i ławy.

Przy leśniczówce należy skręcić w prawo. Stąd prowadzi droga asfaltowa do poznanej wcześniej Drogi Alworskiej. Następnie skręcamy w lewo. Jadąc tą trasą, można zobaczyć żeremia bobrów, a przy odrobinie szczęścia nawet łoś. Ostatni odcinek to gruntowa droga nieutwardzona, później droga szutrowa (Linia Huberta), którą dojeżdża się do skrzyżowania z Drogą Krakowską, a dalej trasa wiedzie drogą asfaltową, biegnącą w kierunku leśniczówki i do parkingu leśnego – początku i końca trasy.

↑ Żeremia bobrowe przy końcowym odcinku trasy

Kosaciec żółty, charakterystyczny dla siedlisk wilgotnych →

↑ Trasa wiedzie przez las bukowy

↑ Podjazd na początkowym odcinku trasy

5

Biesiadczańskie wydmy

RDLP Krosno
Nadleśnictwo Mielce
woj. podkarpackie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 50°16'41"; E 21°29'54"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 875 z obwodnicą Mielca

DŁUGOŚĆ: 23–26 km lub 12 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ponad 40 m; drogi gruntowe o piaszczystym podłożu, utwardzone drogi pożarowe, ścieżki leśne

DOJAZD: drogą wojewódzką nr 875 lub obwodnicą Mielca

↑ Parking „Podróżnik” – początek trasy

Trasa rowerowa „Biesiadczańskie Wydmy” przebiega przez lasy w Nadleśnictwie Mielce, rosnące na wschód od Mielca. Są one pozostałością dawnej Puszczy Sandomierskiej. Króluje w nich sosna. Charakterystycznym elementem rzeźby terenu są wydmy; między nimi, w miejscach bezodpływowych, występują torfowiska.

Dwie pętle trasy różnią się zarówno długością, jak i stopniem trudności. Na obie można wjechać nie tylko z parkingu przy obwodnicy Mielca, ale także z parkingu „Głęboki Ług” przy drodze nr 875, oddalonego od obwodnicy o 2,5 km (w stronę Kolbuszowej). Oba parkingi wyposażono

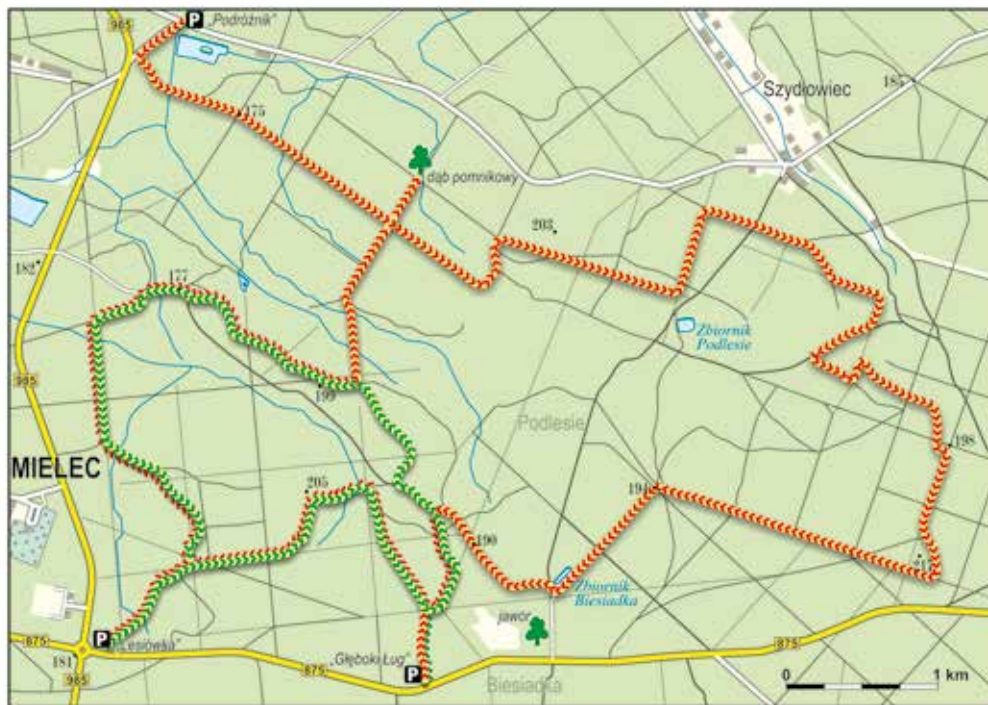
w zadane stoły z ławami i tablice z mapami przedstawiającymi przebieg tras. Trzecia możliwość to rozpoczęcie trasy na parkingu „Podróżnik” w pobliżu obwodnicy Mielca, przy drodze do Szydłowca.

Łatwiejsza do pokonania jest krótsza pętla (zielona), na której jest mniej wzniesień. Dłuższa pętla (czerwona) biegnie przez dawny poligon. W czasie drugiej wojny światowej urządzili go hitlerowcy na terenie wówczas wysiedlonych wsi, m.in. Biesiadki i Podlesia. W obu tych miejscach znajdują się zbiorniki retencyjne pełniące jednocześnie rolę zbiorników przeciwpożarowych i wodopoju dla zwierzyny. Śladami dawnych osad są pojedyncze wiekowe lipy, jawory czy kępy bzu lilaka.

Dla wymagających rowerzystów fragmenty trasy poprowadzono przez strome wydmy, które trzeba pokonywać, raz po raz wspinając się na nie lub zjeżdżając z nich. Atrakcją dużej pętli jest również najgrubszy w okolicy dąb o obwodzie blisko 5 m, królujący wśród jodeł i modrzewi.

Część trasy wiedzie grzbietami wydm →

↑ Zbiornik retencyjny Biesiadka

Stromy podjazd na trasie dla wprawnych rowerzystów ↓

Stromy podjazd na trasie dla wprawnych rowerzystów ↓

↑ Roślinność porastająca jedno z torfowisk widocznych z trasy

6

Lasy Kozłowieckie Nadleśnictwa Lubartów

RDLP Lublin
Nadleśnictwo Lubartów
woj. lubelskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 51°23'04"; E 22°37'41"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking
„Kopanina”

DŁUGOŚĆ: 11,7 km lub 23 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości
ok. 30 m; drogi asfaltowe i leśne

DOJAZD: jadąc drogą krajową nr 19
z Lublina w kierunku Lubartowa,
na 17. km (przed wiaduktem) należy
skręcić w lewo w drogę leśną asfaltową;
po ok. 500 m ponownie skręcić w lewo
na parking leśny „Kopanina”

Początek trasy
– ścieżka dydaktyczna
„Kopanina” →

Trasa wiedzie przez lasy Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, na południe od Lubartowa, w Nadleśnictwie Lubartów. Krótsza pętla rozpoczyna się na parkingu leśnym „Kopanina”. Początkowo biegnie drogą leśną, która jest fragmentem ścieżki edukacyjnej „Kopanina”, następnie drogą pożarową nr 23 przy rezerwacie Kozie Góry. Tuż za nim skręca w prawo, w drogę asfaltową prowadzącą wśród rozległych jagodzisk. Po ok. 500 m trasa skręca w lewo w drogę nieutwardzoną, a 1 km dalej jeszcze raz w lewo.

Na rozstaju dróg przy krzyżu i czterech lipach można skręcić w lewo i wrócić na leśny parking „Kopanina”.

Dłuższa pętla trasy prowadzi w prawo drogą pożarową nr 21 na leśny parking Stary Tartak. To okazja do skorzystania

z infrastruktury rekreacyjno-turystycznej. Nieopodal parkingu znajduje się zalew i kwatera myśliwska Stary Tartak. Stąd można, zboczywszy z trasy, dojechać drogą asfaltową do Muzeum Zamoyskich w Kozłowiec.

Aby kontynuować jazdę proponowaną trasą, należy skierować się na południe drogą pożarową nr 24. Przy miejscu postojowym na skraju lasu trasa skręca w lewo i prowadzi skrajem lasu do udostępnionych wędkarzom stawów Wzory, a następnie do wsi Nowy Staw. Za wsią, na skraju lasu, znajduje się Cmentarz Powstańcy z 1863 r. Za nim droga wchodzi w las. Ponad 1 km dalej stoi (znany już z trasy) krzyż przy czterech lipach. Tam należy skręcić w prawo, w drogę pożarową nr 21, aby dotrzeć do parkingu leśnego „Kopanina”.

← Skręt w drogę pożarową nr 24

← Zalew Stary Tartak

↑ Parking leśny w Starym Tartaku

← Krzyż przy czterech lipach

7

Śladami Hubala

RDLP Łódź
Nadleśnictwo Opoczno
woj. łódzkie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 51°30'51.6"; E 20°17'47.1"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: dłuższa pętla – parking przy wiacie na ścieżce edukacyjnej „Ceteń”, 5 km na wschód od Inowłódza; krótsza pętla – parking przy drodze krajowej nr 48, 2,5 km od Inowłódza, tuż za Fryszerką

DŁUGOŚĆ: 17 km i 9 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości na każdej pętli ok. 25 m; głównie drogi przeciwpożarowe utwardzone; odcinki piaszczyste i naturalne

DOJAZD: drogą krajową nr 48 z Tomaszowa Mazowieckiego w kierunku Kocka; 4 km za Inowłodem należy skręcić w prawo w leśną utwardzoną drogę (drogowskaz „Osada Ceteń”)

↑ Widok na Pilicę i okoliczne lasy

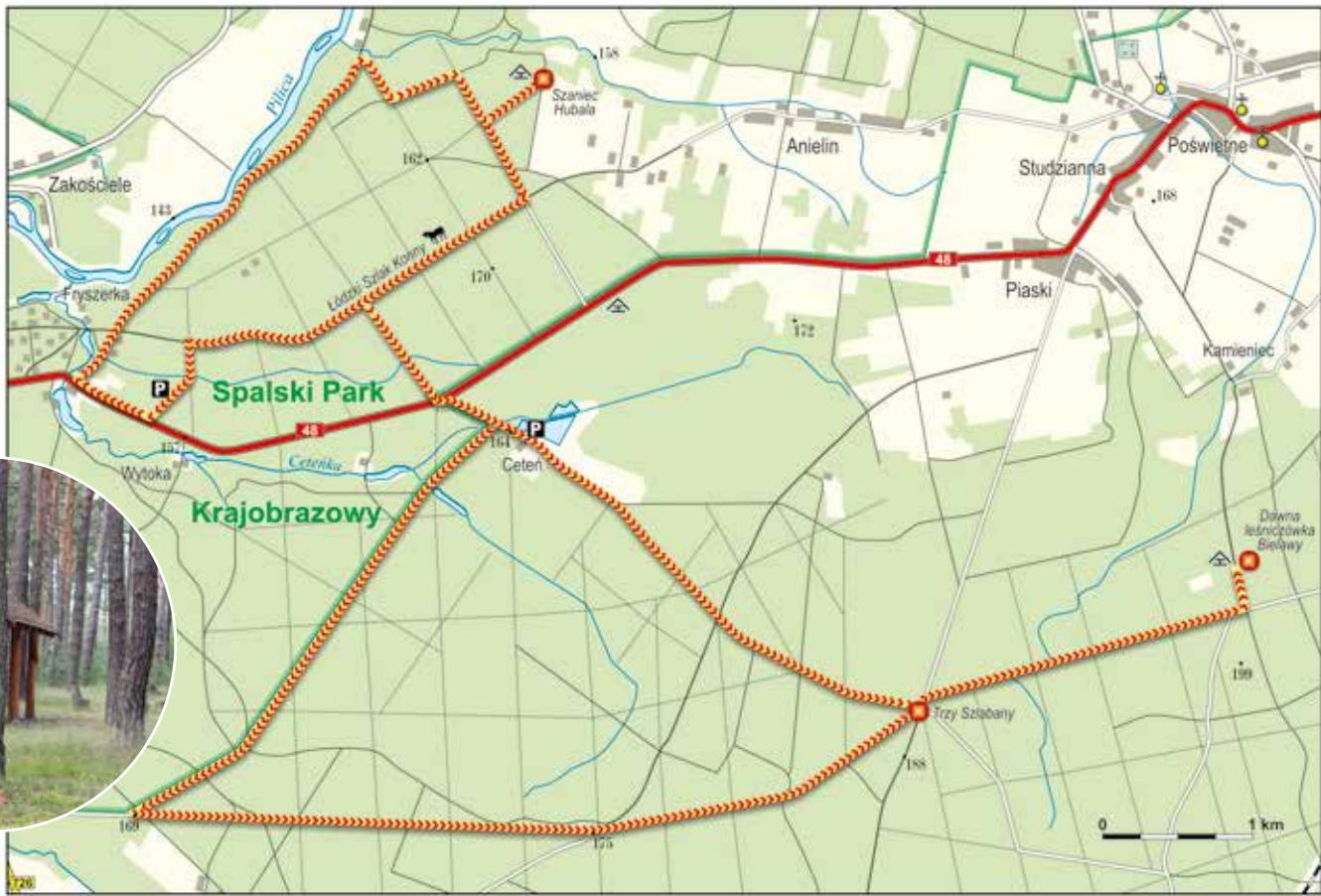
Spotkanie z przyrodą i historią rozległej niegdyś Puszczy Pilickiej umożliwia trasa rowerowa wytyczona na terenie Nadleśnictwa Opoczno, częściowo w Spalskim Parku Krajobrazowym. Śladami historii są miejsca związane z majorem Henrykiem Dobrzańskim-Hubalem.

Trasę tworzą dwie pętle. Dłuższa rozpoczyna się przy wiacie na ścieżce dydaktycznej „Ceteń” i biegnie drogą do skrzyżowania dróg leśnych o nazwie Trzy Szlabany. Stąd jest już tylko 2,7 km do pomnika poświęconego leśnikom i żołnierzom majora Henryka Dobrzańskiego-Hubala. Pomnik ustawiono na polanie dawnej leśniczówki Bielawy, w miejscu hubalowej wigilii, w której również uczestniczyli leśnicy. Na polanie znajduje się także wiata z miejscem na ognisko.

Od pomnika należy wrócić do Trzech Szlabanów, ominąć drogę do osady Ceteń

(punktu startowego) i skręcić po łuku w prawo w następną drogę, biegnącą w kierunku wschód-zachód. Około 2 km dalej zwraca uwagę drzewostan nasienny. Po kolejnych 3 km trasa skręca w prawo w leśną drogę, a po następnych 3 km dociera do dawnej pstrągarni na rzece Ceteń. Nieco dalej trasa ponownie skręca w prawo i wiedzie do parkingu w osadzie Ceteń.

Krótsza pętla prowadzi z parkingu leśnymi drogami (także fragmentem szlaku konnego) do Szańca Hubala, gdzie zginął major. W pobliżu znajduje się parking z dwiema wiatami i miejscem na ognisko. Od szajca należy wrócić na pętlę i leśnymi drogami dotrzeć nad Pilicę, następnie jechać wzdłuż rzeki aż do drogi krajowej nr 48, a dalej leśnymi drogami do parkingu.

Początek krótszej pętli - parking ↓

↑ Początek dłuższej pętli - wiata przy ścieżce dydaktycznej „Ceteń”

↑ Pomnik, wiata i miejsce na ognisko przy dawnej leśniczówce Bielawy

↑ Szaniec Hubala

8

Leśna ścieżka rowerowa „Jezioro Krusko”

RDLP Olsztyn
Nadleśnictwo Myszyniec
woj. mazowieckie

WSPÓRZĘDNE GPS
POCZĄTKU I KOŃCA TRASY:
N 53°20'2,47"; E 21°35'46,79";
N 53°21'50,60"; E 21°37'38,20"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK: parking przy leśniczówce Serafin

KONIEC: parking przy zbiorniku wodnym

DŁUGOŚĆ: 16 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 10 m; ścieżka rowerowa o nawierzchni utwardzonej, żwirowej

DOJAZD: drogą wojewódzką nr 645 Myszyniec–Łomża; ok. 3 km od miejscowości Łyse zjazd w kierunku leśniczówki

Proponowaną trasę rowerową „Jezioro Krusko” wytyczono w Nadleśnictwie Myszyniec, w północno-wschodniej części Puszczy Zielonej. Nazwa ścieżki pochodzi od dawnej nazwy dużego jeziora, później znanego jako jezioro Serafin. Pozostało po nim duże torfowisko. Obecnie jest to teren objęty ochroną rezerwatową; stanowi siedlisko wielu gatunków ptaków, m.in. cietrzewia.

Początek i koniec trasy to parkingi z miejscami zadaszonymi (ze stołami i ławami), tablicami informacyjnymi oraz toaletami. Na trasie jest 17 stanowisk edukacyjnych wraz z miejscami do wypoczynku. Cała trasa prowadzi przez las objęty ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jako obszar ochrony siedlisk Myszynieckie Bory Sasankowe (PLH140049), którego głównym celem jest zachowanie stanowisk populacji sasanki otwartej.

Na trasie warto zwrócić uwagę na następujące obiekty:

- Dąb Papieski wyhodowany z pobłogosławionych przez Jana Pawła II nasion dębu Chrobry, posadzony przy leśniczówce Serafin;
- lasy sosnowe na wydmach, w niektórych miejscach las odradzający się po zniszczeniu przez huragan w 2002 r.;
- sosnowy drzewostan nasienny;
- powierzchnie ogniskowo-kompleksowej ochrony lasu;
- wielofunkcyjny zbiornik retencyjny na obrzeżu dawnego jeziora przy końcu trasy.

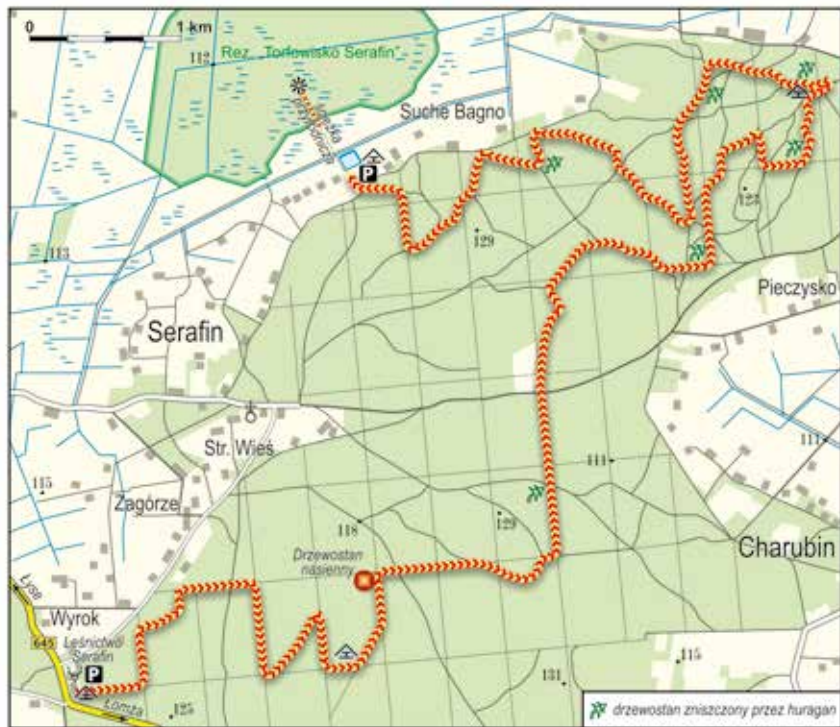
Dla zainteresowanych historią i geografią ciekawa może okazać się informacja o tym, że podobno w Serafinie w XV w. urodził się Jan z Kolna, który ponoć kilkanaście lat przed Kolumbem dotarł do kontynentu dziś nazywanego Ameryką Północną. Ani ten fakt, ani polskie pochodzenie żeglarza nie są jednak pewne.

Początek trasy rowerowej „Jezioro Krusko” →

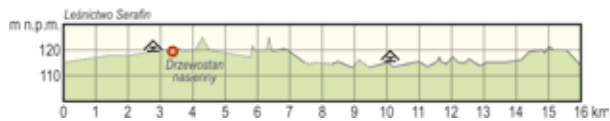

↑ Drzewostan zniszczony przez huragan w 2002 r.

← Przy Dębie Papieskim wyhodowanym z nasion pobłogosławionych przez Jana Pawła II

↑ Jedno z 17 stanowisk edukacyjnych przy trasie „Jezioro Krusko”

↑ Parking przy zbiorniku wodnym - koniec trasy „Jezioro Krusko”

9

Dla młodszych i starszych

RDLP Piła
Nadleśnictwo Lipka
woj. wielkopolskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POZĄTKU TRASY:
N 53°29'17"; E 17°15'56"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: Lipka, postój pojazdów na ul. Sępoleńskiej

DŁUGOŚĆ: 28 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 25 m; drogi asfaltowe, szutrowe i gruntowe

DOJAZD: drogą wojewódzką 188 z Piły do Człuchowa; drogą powiatową z Sępólna Krajeńskiego; linią kolejową Piła-Chojnice (stacja Lipka Krajeńska)

↑ Ścieżka edukacyjna przy Nadleśnictwie Lipka

Trasę rowerową na terenie Nadleśnictwa Lipka przygotowano dla osób w różnym wieku, szczególnie dla rodzin z małymi dziećmi. Znajdują się na niej liczne obiekty, które mogą ułatwić i uatrakcyjnić odpoczynek najmłodszym uczestnikom wycieczek. Są to:

- obiekt rekreacyjno-wypoczynkowy w Lipce;
- ścieżka edukacyjna przy Nadleśnictwie Lipka;
- miejsca na ognisko w zabytkowym parku w Małym Buczku i przy leśniczówce Białobłocie;
- wiaty turystyczne w Osowie i Batorowie oraz wiatka rekreacyjna przy leśniczówce Białobłocie;

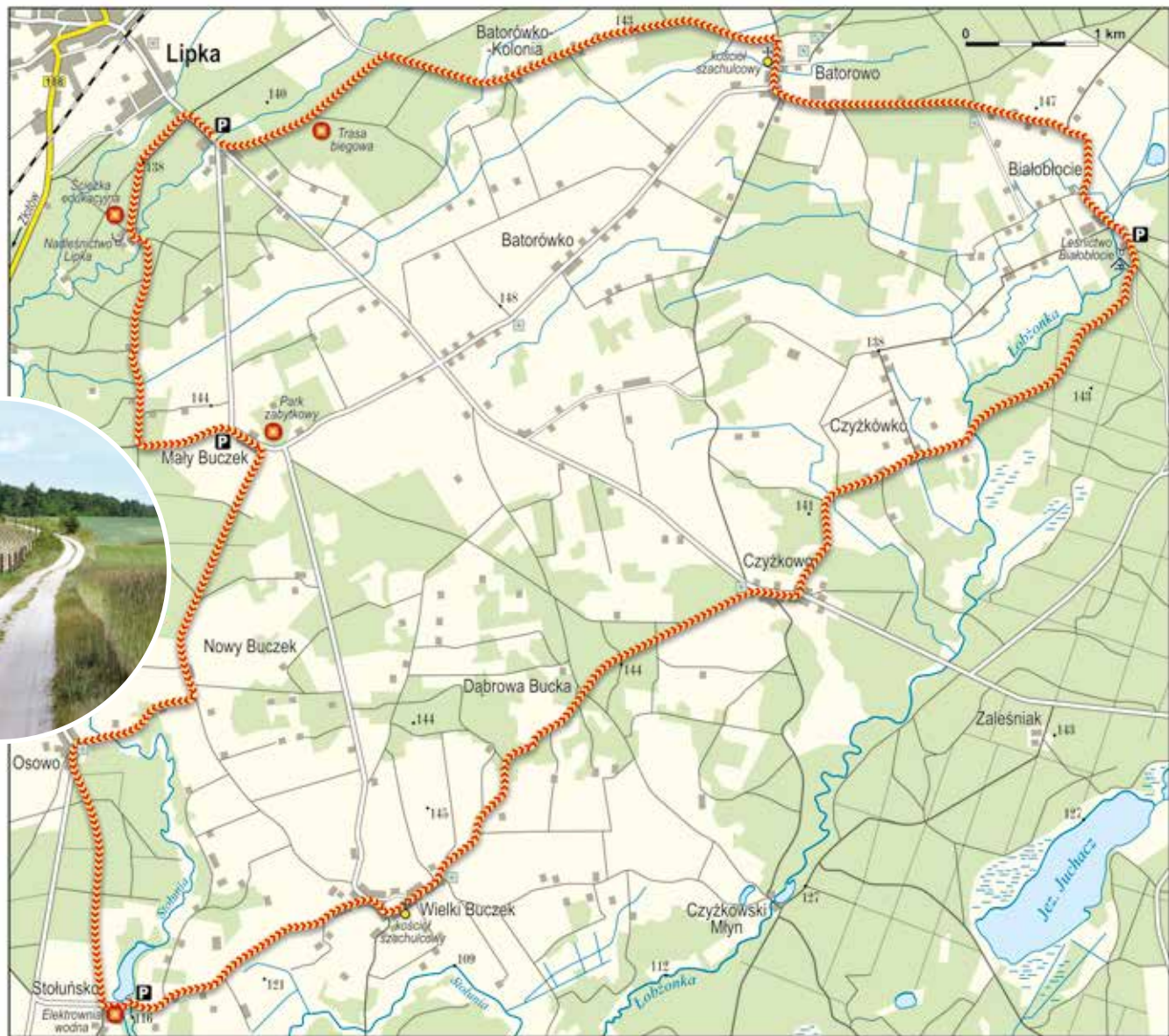
- plac zabaw przy Domu Kultury w Wielkim Buczku;
- sklepy spożywcze w Lipce, Wielkim Buczku, Czyżkowie i Batorowie.

Wędkarzy mogą zainteresować łowiiska w Lipce i Wielkim Buczku, znajdujące się w pobliżu trasy oraz wiatka wędkarska nad zalewem w Stołusku. Miłośnicy historii powinni zwiedzić zabytkowy park z pomnikami przyrody i dobrze zachowane grodzisko wczesnośredniowieczne w Małym Buczku, a także zabytkowe szachulcowe kościoły w Wielkim Buczku (z pierwszej połowy XVIII w.) i w Batorowie (z końca XVIII w.). Warto również zobaczyć jaz i małą elektrownię wodną nad rzeką Stołunią w Stołusku.

Polna droga
koło wsi
Wielki Buczek
↓

Fragment
trasy
rowerowej
w okolicy
Batorowa
↓

←
Szachulcowy
kościół
z XVIII w.
w Wielkim
Buczku

←
Miejsce
odpoczynku
przy
leśniczówce
Białobłocie

Baba, „Okraślak” i kościółek Olendrów

RDLP Poznań
Nadleśnictwo Czarniejewo
woj. wielkopolskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 52°26'03,3"; E 17°22'26,1"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: miejsce postoju w Jeziercach, przy ośrodku edukacji leśnej

DŁUGOŚĆ: 17,5 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 12 m; drogi dobrze utrzymane, na podłożu piaszczystym

DOJAZD: na węzle w Wierzycach zjazd z drogi ekspresowej S5 Poznań–Bydgoszcz na Pobiedziska; w Wierzycach od strony Pobiedzisk zjazd na drogę wojewódzką 434 w kierunku miejscowości Czachurki, stamtąd do miejscowości Jezierce

Początek trasy na ścieżce przyrodniczo-leśnej w Jeziercach →

Na wschód od Poznania w Nadleśnictwie Czarniejewo wytyczono atrakcyjną trasę rowerową, z której bez trudu mogą korzystać całe rodziny. Znaczna jej część przebiega blisko Jezior Babskich. Z trasy można dostrzec jeziora: Okraślak, Baba, Cyganek i Uli. Najlepiej widać jezioro Baba. Nieco zbacając z trasy, dojeżdża się rowerem na sam jego brzeg. Warte szczególnej uwagi jest jezioro Okraślak, które wchodzi w skład rezerwatu krajobrazowego „Okraślak” wraz z torfowiskami i fragmentem lasu.

Niepowtarzalny urok trasy w każdej porze roku wynika także ze zróżnicowania drzewostanów. Dominującymi gatunkami są sosna zwyczajna i dąb szypułkowy.

Trasa ma znaczny walor dydaktyczny: łączy ośrodek edukacji leśnej

w Jeziercach, pobliską ścieżkę przyrodniczo-leśną poprowadzoną między Jeziorami Babskimi, siedzibę leśnictwa Dzikowy Bór i pobliski ośrodek edukacyjny Nadleśnictwa Czarniejewo – Centrum Leśnej Przygody „Szumi Bór”, gdzie również znajduje się ścieżka przyrodniczo-leśna.

Atrakcją jest także neogotycki poewangelicki kościółek Olendrów w Nekielce. Potoczna nazwa kościółka przypomina, że niegdyś mieszkańcami Nekielki byli Holendrzy. Osadnicy holenderscy przybyli tu w połowie XVIII w. w celu zmeliorowania terenów zalewowych. Murowany kościół wybudowano w końcu XIX w. Obecnie jest własnością prywatną. Po odrestaurowaniu mieści salę koncertowo-widowiskową.

↑ Jezioro Baba

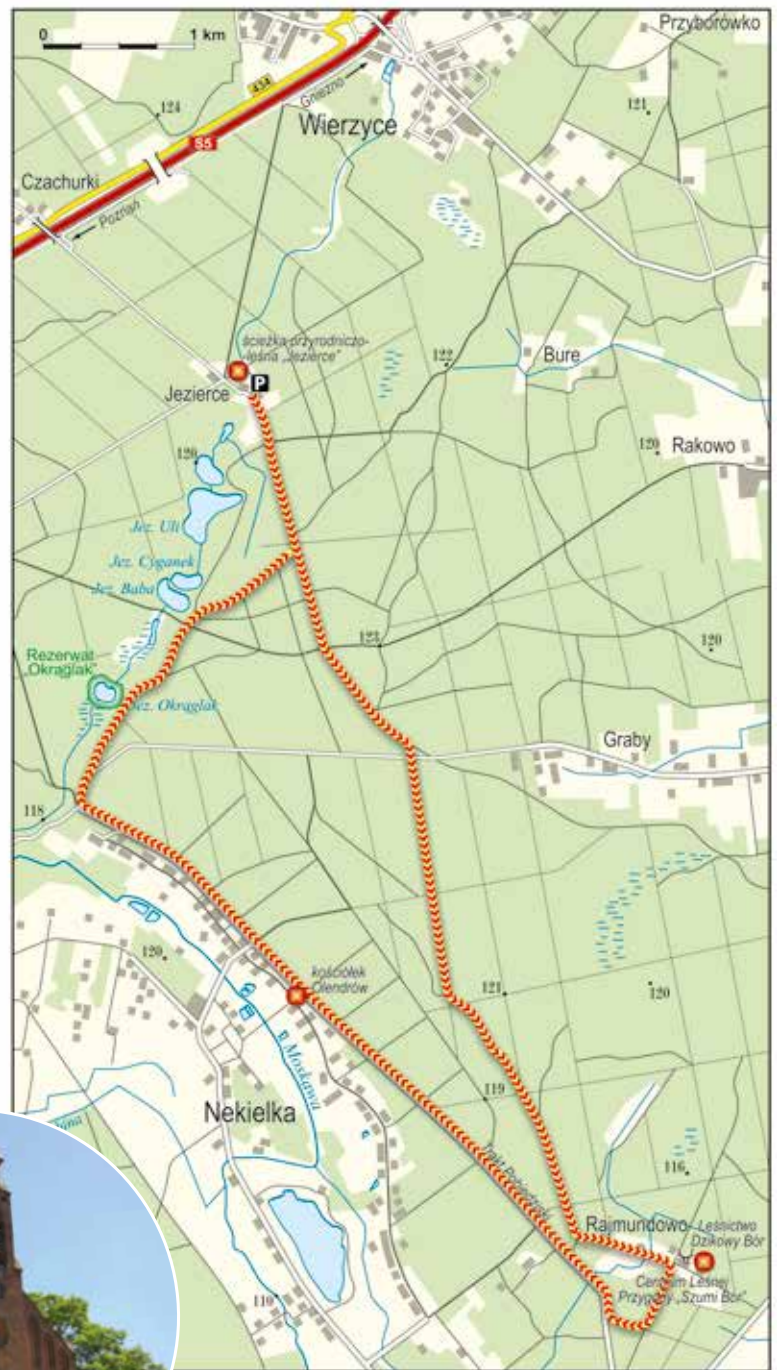
↑ Centrum Leśnej Przygoły „Szumi Bór”

↑ Fragment trasy rowerowej wiodącej drogą pożarową nr 7

Kościółek Olendrów w Nekielce →

11

Leśna trasa w mieście

RDLP Radom
Nadleśnictwo Kielce
woj. świętokrzyskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 50°50'30.26"; E 20°36'27.67"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking Urzędu
Miasta Kielce, al. Na Stadion

DŁUGOŚĆ: 13 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości
ok. 65 m; drogi gruntowe, krótki
odcinek utwardzony; na ok. 100 m
odcinek stromy i grząski

Szczególną cechą tej trasy rowerowej jest jej lokalizacja: w granicach miasta, tuż obok miejskiej zabudowy Kielc. Trasę wytyczono na terenie Nadleśnictwa Kielce w lesie porastającym Pasma Posłowickie, w Chęcińsko-Kieleckim Parku Krajobrazowym. W drzewostanie dominują tam sosna i jodła. W czasie jazdy można także dostrzec dęby, buki i osiki. Część trasy leży na trasie rowerowej „Polska Wschodnia”.

Dydaktyczne walory trasy zwiększają tablice informacyjne z mapami i tablice edukacyjne, przy których ustawiono stojaki na rowery. Podano też kody QR z adresem strony internetowej Nadleśnictwa Kielce.

W sąsiedztwie ścieżki znajduje się rezerwat przyrody nieożywionej „Biesak-Białogon”. Nazwa pochodzi od góry Biesak (381 m n.p.m.) i miejscowości

Białogon, obecnie dzielnicy Kielc. Jest to rezerwat geologiczny dawne wyrobisko, w którym pozyskiwano występujące tu skały. W ścianie wyrobiska widoczne są warstwy skalne zaburzone przez kaledońskie ruchy górotwórcze. Najstarsze z tych skał, równocześnie najstarsze w całym regionie, powstały w kambrze, ponad 500 mln lat temu. Cenne są również przyrodnicze walory rezerwatu. Drzewostan tworzy sosna z niewielką domieszką dębu, buka, jodły i osiki. Dno wyrobiska zajmuje woda.

W pobliżu trasy znajdują się miejsca pamięci związane głównie z drugą wojną światową, m.in. miejsca masowych egzekucji ludności Polskiej dokonywanych przez hitlerowców w latach 1940–1944 oraz symboliczny grób-pomnik harcerza Wojtka Szczepaniaka zamordowanego przez hitlerowców.

Tablica dydaktyczna
przy trasie rowerowej →

↑ Fragment dawnego wyrobiska w rezerwacie „Biesak-Białogon”

↑ Z trasy rowerowej można podziwiać las bukowy

← Originalne oznakowanie trasy rowerowej

↓ Las z jodłą i bukiem

↓ Rezerwat geologiczny „Biesak-Białogon”

12

W Puszczy Noteckiej

RDLP Szczecin
Nadleśnictwo Karwin
woj. lubuskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 52°46'14.2"; E 15°50'52.2"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: miejsce postoju pojazdów przy drodze wojewódzkiej nr 160, między Rąpinem a Grotowem

DŁUGOŚĆ: 24,8 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 25 m; drogi o nawierzchni tłuczniowej lub piaskowej twardej; krótkie odcinki piaszczyste; jeden odcinek błotnisty po opadach

DOJAZD: drogą wojewódzką nr 160

Nadleśnictwo Karwin zaprojektowało trasę rowerową, oferując użytkownikom możliwość obcowania z przyrodą i poznania zasad prowadzenia gospodarki leśnej. Trasę poprowadzono tak, aby przebiegała nie tylko przez różnowiekowe bory sosnowe, ale i przez drzewostany bukowe, dębowe i świerkowe, a także w pobliżu pięknych jezior, niewielkich mokradeł i śródleśnych łąk. Po drodze mija się również dorodne drzewa – pomniki przyrody, poznaje miejsca związane z historią oraz ukazujące różne dziedziny gospodarki leśnej: hodowlę, pozyskiwanie drewna, ochronę lasu i ochronę przeciwpożarową.

Parking stanowiący punkt początkowy i końcowy trasy wyposażono w zadane stoły i ławy, a także w tablice informacyjne. Miejsce jest częściowo przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

↑ Miejsce postoju pojazdów
– początek i koniec trasy

Na trasie warto zwrócić uwagę na:

- nietypowe dla Puszczy Noteckiej fragmenty drzewostanów dębowych, a także cieniste drzewostany bukowe;
- aleję daglezjową, pomnikowe dęby, buki i daglezje;
- leśne stawy rybne, w których hoduje się karpie, oraz oczka wodne powstałe w miejscu wydobycia torfu;
- jeziora, mokradła i śródleśne łąki;
- zabytkowe leśniczówki i zabytkowy kościół szachulcowy;
- miejsce pamięci narodowej poświęcone lokalnym powstańcom;
- instalacje służące wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego, pozostałości młyna wodnego oraz koszar niemieckiej straży granicznej sprzed drugiej wojny światowej.

↑ Wyrobisko w miejscu wydobycia torfu

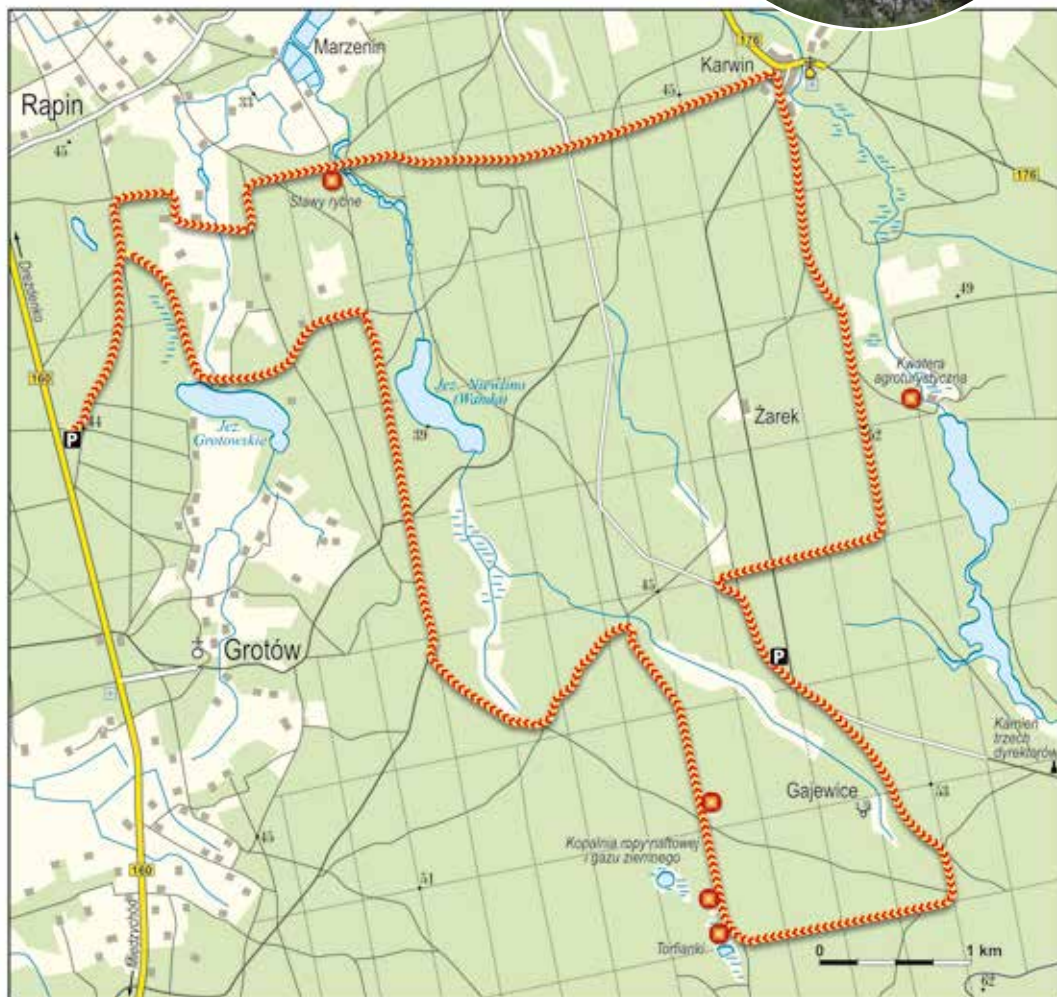
← Trasa rowerowa
w drzewostanie bukowym

Śródleśny staw rybny →

↑ Drzewostan sosnowy
- typowy dla Puszczy Noteckiej

Nie tylko dla maratończyków

RDLP Szczecinek
Nadleśnictwa Warcino i Sławno
woj. zachodniopomorskie
i pomorskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
54°17'43"N; 16°52'26"E

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking przy kościele w miejscowości Korzybie, przy ścieżce edukacyjnej „Przy jeziorze Korzybie”

DŁUGOŚĆ: 20,5 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ponad 80 m; głównie drogi gruntowe, na niektórych odcinkach (łącznie ok. 500 m) piaszczyste; dwa odcinki asfaltowe (łącznie ponad 4 km)

DOJAZD: drogą wojewódzką nr 209 (odcinek Suchorze–Sławno); koleją do stacji Korzybie na linii kolejowej Szczecinek–Słupsk

↑ Parking przy ścieżce edukacyjnej „Przy jeziorze Korzybie”

Przez tereny nadleśnictw Warcino i Sławno biegnie trasa rowerowa, która jest fragmentem trasy maratonów rowerowych MTB (kolarstwa górskiego) Pomorza Środkowego. O atrakcyjności trasy dla kolarstwa górskiego decydują urozmaicona rzeźba terenu i duże różnice wysokości.

Początek i koniec trasy znajdują się przy Jeziorze Korzybskim na ścieżce edukacyjno-przyrodniczej Nadleśnictwa Warcino. Pierwszy odcinek wiedzie wzdłuż brzegu Jeziora Korzybskiego przez las gospodarczy; rosną w nim m.in. dęby bezszypułkowe uznane za drzewa pomnikowe. Około 5 km dalej przejeżdża się niedaleko tartaku.

Na długim odcinku trasa towarzyszy linii kolejowej Słupsk–Szczecinek; po pokonaniu kładki pieszo-rowerowej wiedzie między linią kolejową a rzeką

Wieprzą. Następnie przecina tory i prowadzi do miejscowości Kępice, wznosząc się o ok. 40 m.

W Kępicach jedzie się bocznymi ulicami (ok. 700 m), a dalej drogą leśną prowadzącą do leśniczówki Kępice. Droga wznosi się o kolejne 40 m, na najwyższy punkt na trasie (113 m n.p.m.). Zjazd z niego ma długość niemal 3 km. Na odcinku ok. 700 m jedzie się wzdłuż linii kolejowej, mając ją po prawej stronie. Jadąc dalej, mija się jezioro Kryszałek. Trasa prowadzi tu wzdłuż rzeki Wieprzy na północ, po czym gwałtownie zawraca na południe, ku miejscowości Korzybie. Na 19. km trasy, przejeżdża się przez odrestaurowany stary betonowy most na Wieprzy i wjeżdża na teren zabudowany. Stąd już niedaleko do parkingu przy kościele, gdzie kończy się trasa.

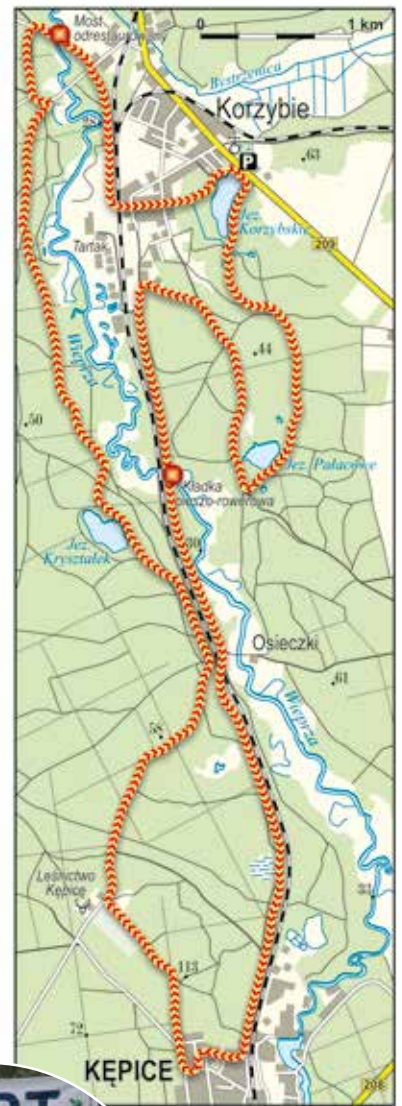
↑ Spływ kajakowy rzeką Wieprzą

Odrestaurowany most na Wieprzy w Korzybiu ↓

Jeden z dębów pomnikowych ↓

↑ Start maratonu rowerowego MTB (kolarstwa górskiego) Pomorza Środkowego

14

Blisko Bydgoszczy

RDLP Toruń
Nadleśnictwo Bydgoszcz
woj. kujawsko-pomorskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 53°05'09.5"; E 18°00'26.4"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking przy barze „U Koguta”, przy drodze S5

DŁUGOŚĆ: 4 km, 6,5 km lub 14 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 10 m (wariant krótki) lub 25 m; drogi głównie o naturalnej nawierzchni, podjazdy utwardzone (zalecane rowery górskie lub trekkingowe)

DOJAZD: drogą S5 na odcinku z Bydgoszczy do Konina do węzła „Lotnisko”, dalej w kierunku leśnictwa Bielice i drogą serwisową ok. 250 m za siedzibą leśnictwa

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej, w Nadleśnictwie Bydgoszcz, wytyczono trzy warianty trasy rowerowej. Zaczynają się one i kończą na parkingu oddalonym o ok. 1 km od pomnika z napisem upamiętniającym 51 osób zamordowanych w tym miejscu przez hitlerowców.

Najkrótsza pętla szczególnie jest polecana rodzinom z małymi dziećmi. Pętle średnia i długa wiodą po bardziej pofałdowanym terenie. Trasa długiej pętli sięga terenów dawnych zakładów chemicznych. Działały one na obszarze użytkowanym wcześniej przez DAG Fabrik Bromberg – ogromną niemiecką fabrykę zbrojeniową (1939–1945). Obecnie część tego terenu to Exploseum – skansen architektury przemysłowej z czasu drugiej wojny światowej, a na pozostałym obszarze utworzono Bydgoski Park Przemysłowy, na którym można się poruszać siecią asfaltowych ścieżek rowerowych.

Długa trasa prowadzi po wydmach, charakterystycznych dla Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej, porośniętych borami sosnowymi, z niewielkimi fragmentami żyźniejszych siedlisk. Odcinki proste i równe przeplatają się z podjazdami i zjazdami.

Na tej trasie, przy ul. Dąbrowa, jest miejsce postoju pojazdów. Przejazd trasą rowerową można zacząć również w tym miejscu.

↑ Trasa rowerowa przy parkingu

Pomnik upamiętniający ofiary hitlerowców →

↑ Fragment trasy rowerowej

↑ Utwardzony podjazd koło uprawy leśnej

↑ Widoczna z trasy strzelnica, w której testowano wyroby DAG Fabrik Bromberg

15

Rowerem na grzyby i jagody

RDLP Warszawa
Nadleśnictwo Drewnica
woj. mazowieckie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 52°33'33.6"; E 21°30'28.4"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: parking leśny przy Gościńcu Napoleońskim w miejscowości Fidest

DŁUGOŚĆ: 16 km lub 8,5 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 10 m; drogi utwardzone, odcinki gruntowe i piaszczyste

DOJAZD: zjazd z drogi S8 w kierunku Wyszkowa na ul. Warszawską, stamtąd drogą w kierunku Tumanka

Obfitujące w jagody i grzyby lasy Puszczy Kamienieckiej można poznać w czasie wycieczek rowerowych, jeżdżąc trasą wycieczną na terenie Nadleśnictwa Drewnica. Trasa jest powiązana z kilkoma szlakami pieszymi.

W drzewostanie puszczy przeważa sosna, a w runie – borówka czarna nazywana jagodą. Są też tereny podmokłe i bagienne, na których głównym gatunkiem jest olsza rosnąca na torfach. Trasa częściowo biegnie przez ostoję ptasią Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001).

Krótką pętlą prowadzi po terenie płaskim o twardym podłożu (tylko 350 m to gruntowa droga leśna), zachęca więc do wycieczek rodzinnych. Można ją jeszcze bardziej skrócić po przejechaniu 1,5 km, skręcając w lewo z drogi utwardzonej na drogę leśną. Na trasie oznaczono miejsca interesujące pod wzglę-

dem przyrodniczym, m.in. uprawę leśną i bagno, oraz miejsce pamięci poświęcone myśliwemu zamordowanemu przez kłusowników.

Długa pętla jest trudniejsza, ale w wielu miejscach można ją skrócić. Prowadzi na zmianę po utwardzonych drogach w terenie płaskim oraz gruntowymi drogami leśnymi; w niektórych miejscach po luźnym piasku i niewielkich wzniesieniach. Najciekawsze miejsca oznaczone to: bagna, gospodarze drzewostany nasienne, ogrodzone uprawy leśne i odnowienie naturalne sosny. Przygotowano również miejsce odpoczynku przy ognisku.

Na dłuższą pętlę można dotrzeć także od strony Łochowa i Sokołowa Podlaskiego drogą krajową nr 62. Przejazd rowerem zaczyna się wówczas na leśnym parkingu (współrzędne GPS: N 52°33'47.9"; E 21°33'51.4").

Początek trasy na parkingu Fidest przy Gościńcu Napoleońskim →

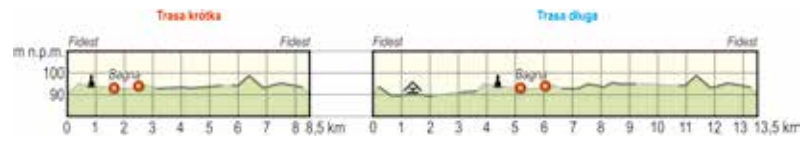
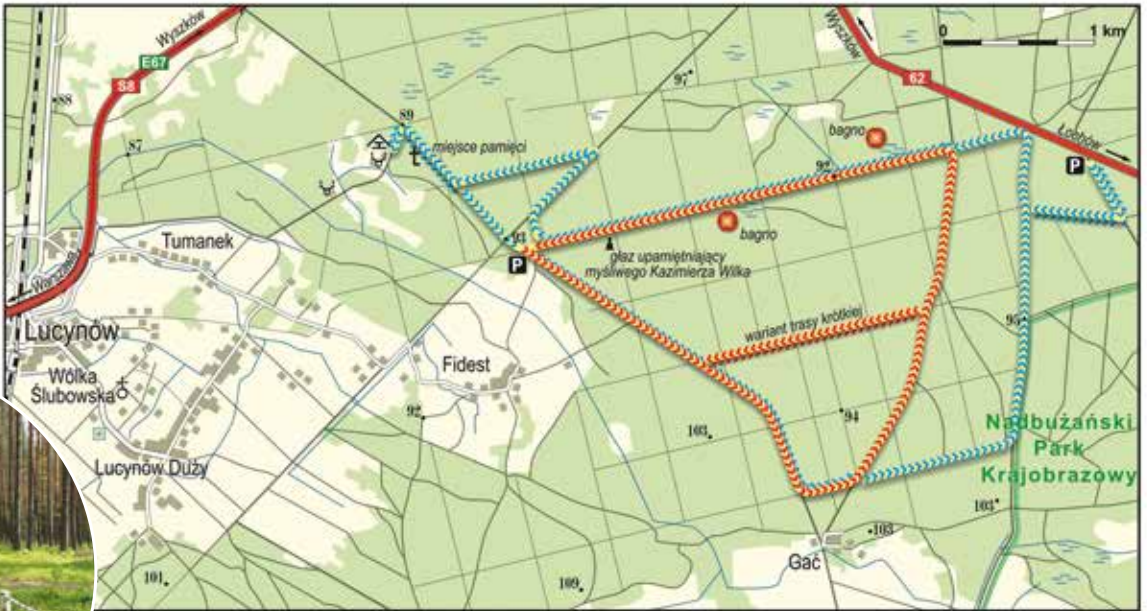

↑ Brzozy na terenie bagiennym

↑ Lasy sosnowe z borówką czarną w runie

Miejsce pamięci
myśliwego
Kazimierza Wilka

↓ Trudny podjazd piaszczystą drogą

↓ Część trasy poprowadzono drogą pożarową

16

Śladem pracy leśniczego

RDLP Wrocław
Nadleśnictwo Lubin
woj. dolnośląskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POZACZĄTKU TRASY:
N 51°30'35,0"; E 15°59'53,6"

INFORMACJE O TRASIE

POZACZĄTEK I KONIEC: miejsce postoju pojazdów „Paulinów”

DŁUGOŚĆ: 8,5 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości ok. 4 m; drogi gruntowe

DOJAZD: drogą krajową nr 3 do Polkowic, tam skręca się w drogę wojewódzką nr 331 w kierunku Chocianowa. Po przejechaniu ok. 2,5 km należy skręcić (za przejazdem kolejowym) w prawo w drogę powiatową nr 1125D w kierunku Szprotawy. Do miejsca postoju pojazdów „Paulinów” jest stąd ok. 2 km

Początek trasy - miejsce postoju pojazdów „Paulinów” →

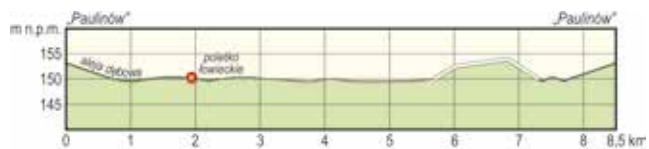
Trasa rowerowa „Śladem pracy leśniczego” wiedzie z miejsca postoju pojazdów „Paulinów” drogą pożarową nr 4 w kierunku południowo-zachodnim. Na pierwszym odcinku, przy alei starych dębów, stoi kamienny obelisk poświęcony miejscowemu leśniczemu Stanisławowi Nicię.

Dalej szlak poprowadzono drogą leśną przez polkowickie bory sosnowe pełne grzybów i jagód. Na tym odcinku widać wszystkie fazy rozwojowe lasu: uprawy leśne, młodniki i starsze drzewostany użytkowane systemem zrębowym. Na początku tego fragmentu trasy uwagę przykuwają lasy z bujnym podszytem bukowym. Stanowią one przykład prze-

budowy składu gatunkowego borów sosnowych w lasy wielogatunkowe.

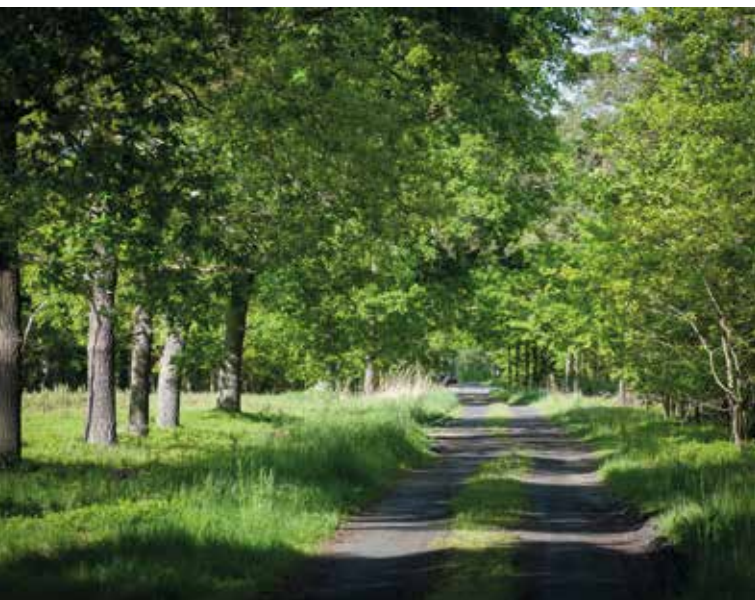
Następnie dojeżdża się do tajemniczych budowli. Jest to rejon ujęć wody pitnej dla mieszkańców gminy Polkowice. Po prawej stronie, pośród gonnych (wysokich i prostych) sosen, znajduje się jedyny w tej okolicy zbiornik wodny – pozostałość po torfowisku. Żyje tam wiele chronionych gatunków roślin i zwierząt. Na ostatnim odcinku trasy, po lewej stronie, pośród leśnego gąszczu ukryte jest poletko łowieckie, na którym miejscowi myśliwi uprawiają zboża, wzbogacając bazę żerową dla leśnej zwierzyny. Około 400 m dalej, po prawej stronie, widać miejsce postoju pojazdów „Paulinów”.

↑ Obelisk upamiętniający leśniczego Stanisława Nitę, ufundowany w 2000 r. przez współpracowników jako podziękowanie za pracę na rzecz zachowania okolicznych lasów

↓ Malownicza aleja dębowa na początku trasy

↓ Bór sosnowy w Nadleśnictwie Lubin

Kolarstwo górskie na nizinie

RDLP Zielona Góra
Nadleśnictwo Sulechów
woj. lubuskie

WSPÓŁRZĘDNE GPS POCZĄTKU TRASY:
N 52°05'35.2"; E 15°40'15.6"

INFORMACJE O TRASIE

POCZĄTEK I KONIEC: miejsce postoju pojazdów przy drodze krajowej 32 na odcinku Obłotne-Okunin; ok. 2,5 km od Sulechowa

DŁUGOŚĆ: 20 km

STOPIEŃ TRUDNOŚCI: różnica wysokości 80 m; umocnione drogi gruntowe, odcinki piaszczyste, jednośladowe ścieżki leśne

DOJAZD: drogą krajową nr 32 (Poznań-Zielona Góra); linią kolejową Zbąszynek-Gubin (stacja w Sulechowie)

Na nizinnym terenie Nadleśnictwa Sulechów wytyczono trasę, z której chętnie korzystają osoby uprawiające kolarstwo górskie. Trasę poprowadzono przez morenę czołową. Urozmaicona rzeźba terenu i duże różnice wysokości to efekt działalności lądolodu najmłodszego zlodowacenia.

Miłośników architektury i historii zauroczy kamienny kościół z przełomu XVII i XVIII w. w Podlegórze, z pięknymi witrażami nad ołtarzem głównym.

Przy miejscu postoju pojazdów (początku i końca trasy) rośnie druga co do wielkości sosna w Polsce – sosna Waligóra (o pierśnicy 620 cm). Prowadzi do niej ścieżka dydaktyczna „Do Waligóry”.

Na kilku pierwszych kilometrach szlak wiedzie przez teren wyjątkowo ciekawy pod względem przyrodniczym – wśród licznych wąwozów, źródlisk i leśnych mateczników. Pokonując

rowerowy trakt, pomiędzy licznymi zjazdami i podjazdami, mijamy sosnowe lasy z domieszką buka i dębu, fragmenty świerczyn oraz lasy liściaste. Do przejazdu udostępniono szerokie leśne drogi i wąskie ścieżki.

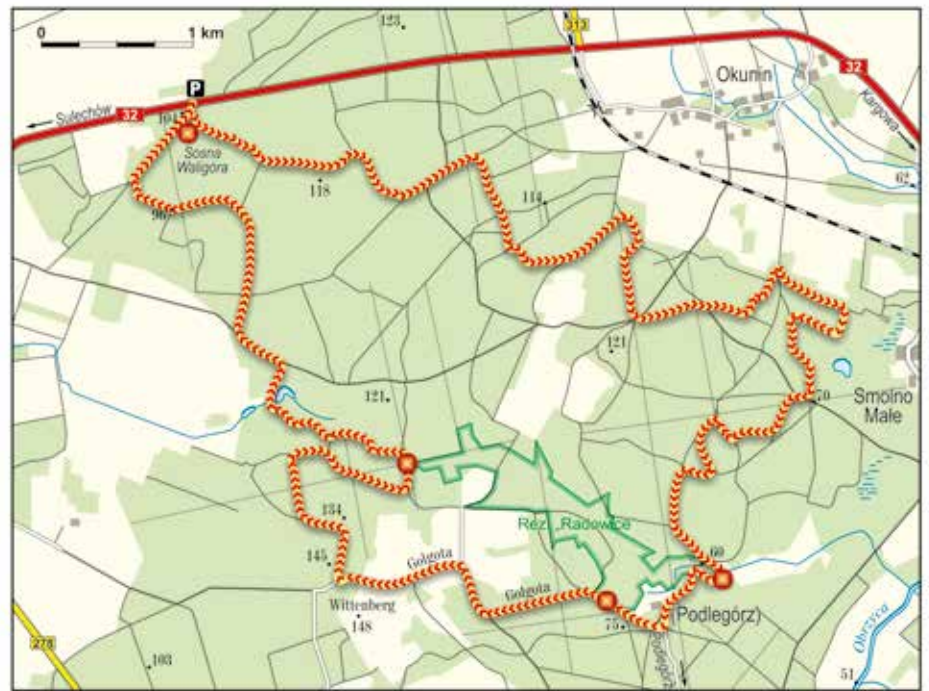
W trzech miejscach trasy mija się teren leśno-krajobrazowego rezerwatu „Radowice”. Chroni on bogato urzeźbioną krawędź wysoczyzny polodowcowej (wąwozy i źródliska). Krawędź jest porośnięta lasem, w tym starodrzewem bukowym i dębowym. Przy strumieniu zaczyna się niemal dwukilometrowy podjazd, nazywany Golgotą, na wzgórze Wittenberg. Wysiłek ułatwia wygodna droga, a wynagradza piękna panorama. Po pokonaniu (trawersem) zjazdu i następnego wzgórze wjeżdża się na teren podmokły z malowniczymi stawami leśnymi. Stąd już niedaleko do sosny Waligóry i miejsca postoju pojazdów – końca trasy.

Początek trasy - miejsce postoju pojazdów →

↑ Uczestnicy maratonu MTB na jednym z odcinków trasy

↑ Pomnikowa sosna Waligóra

↑ Rezerwat leśno-krajobrazowy „Radowice”

Panorama z Golgoty →

